MALTA

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

GUDIKATUR DR.
MARIO SCERRI

Seduta tal-11 ta' April, 2011

Talba Numru. 10/2010

Noel Sultana

vs

Andrew Mercieca

It-Tribunal,

Ra l-avviz tat-talba pprezentat fil-5 ta’ Marzu 2010, li jaqra hekk :-

‘Illi l-konvenut ghandu jigi kkundannat ihallas lir-rikorrenti Noel Sultana is-somma ta’ elfejn tliet mija u hmistax –il Ewro u tlieta u sittin ewro centezmi (€2,315.63), dovuti lir-rikorrenti bhala hlas ta’ xoghol u *parts* li saru minnu fuq inkarigu tal-konvenut fuq iz-zewg vetturi, wahda tal-marka Mitsubishi L200 u l-ohra tal-marka Toyota truck bin-numru ta’ registrazzjoni JAA 989, liema ammont huwa dovut skond kif spjegat dettaljatament fl-invoices hawn annessi u markati bhala Dokumenti NS1 sa NS7, liema invoices

huma traskritti b'mod aktar car fid-dokument anness u markat NS8 ;

Bl-ispejjez komprizi dawk tal-prezenti u tal-ittra ufficjali numru 791/09, u bl-imghaxijiet kontra l-konvenut.

Bl-ingunzjoni tal-konvenut ghas-subizzjoni.' ;

Il-konvenut permezz tar-risposta tieghu pprezentata fit-22 ta' Marzu 2010, eccepixxa :-

'Illi t-talbiet attrici huma totalment u kompletament infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-istess attur, stante :-

i. Illi preliminarjament, it-talba attrici hija preskritta ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi, u dana a tenur ta' l-artikolu 2148(a) tal-Kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta ;

ii. Illi fil-meritu u in ogni kaz minghajr pregudizzju ghall-premess, l-ammont pretiz mill-attur mhuwiex dovut stante illi x-xoghol minnu esegwit ma sarx skond l-arti u s-sengha, u ma kienx ta' kwalita' tajba ;

iii. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri permessi mill-ligi ;

L-attur huwa minn issa ngunt ghas-subizzjoni.' ;

Sama' l-provi ;

Ra l-atti kollha tal-kawza, u d-dokumenti esibiti ;

Ra li l-kawza thalliet ghallum ghas-sentenza ;

Ikkunsidra :

Illi din hija azzjoni ghall-hlas ta' prezz ta' xogholijiet ta' tiswija fuq zewg vetturi tal-konvenut. L-attur kien tqabbad mill-konvenut biex jaghmillu tiswijiet fuq trakk Mitsubishi bin-numru ta' registrazzjoni CBC 904 u trakk Toyota bin-numru ta' registrazzjoni JAA 989, u fuq generatur tad-dawl ;

Illi ghal din l-azzjoni, il-konvenut laqa' billi, fost l-ohrajn qieghed jghid li lill-attur ghalaqlu z-zmien biex iressaq il-kawza. Ressaq ukoll eccezzjonijiet fil-mertu ;

Illi ghalhekk qabel ma dan it-Tribunal jidhol fil-mertu, ser jistharreg is-siwi tal-eccezzjoni tal-preskrizzjoni li hija msejsa fuq iz-zmien ta' tmintax –il xahar kif imsemmi fl-artikolu 2148 tal-Kodici Civili, u senjatament il-preskrizzjoni kontemplata fil-paragrafu (a) ;

L-artikolu 2148 (a) igib l-estinzjoni ta' l-azzjoni b'gheluq ta' tmintax il-xahar fil-kaz ta' 'l-azzjonijiet tal-hajjata, skrapar, mastrudaxxi, bennejja, bajjada, haddieda, argentieri, arluggara, u ta' persuni ohra li jahdmu sengha jew arti mekkanika, ghall-prezz ta' l-opri jew tax-xoghlijiet taghhom, jew tal-materjal li jfornu.' ;

Illi mill-fatti li jemergu mill-atti tal-kawza jirrizulta li fis-sena 2007, l-attur kien gie nkarigat mill-konvenut biex jaghmillu tiswijiet u jibdillu xi *parts* fuq iz-zewg vetturi msemmija u wkoll fuq generatur tad-dawl li l-konvenut ghandu fil-ghalqa tieghu. L-attur hareg il-fatturi ghall-hlas tal-imsemmija xogholijiet fl-20 ta' Marzu 2007 (dokument NS1), 29 ta' Marzu 2007 (dokument NS2), 28 ta' Marzu 2007 (dokument NS3), 10 ta' Ottubru 2007 (dokument NS4), 23 ta' Ottubru 2007 (dokument NS5), 26 ta' Ottubru 2007 (dokument NS6), u 13 ta' Novembru 2007 (dokument NS7). Minn dawn il-fatturi l-konvenut m'ghamel ebda hlas. Jirrizulta li l-hlas bejn kont li l-konvenut kien ghamel f'Ottubru 2007, dan kien ghamlu fuq tiswijiet li kienu saru precedentement fuq it-trakk Toyota bin-numru JAA 989. Fl-20 ta' Novembru 2009, l-attur ressaq ittra ufficjali (Ittra numru 791/09) kontra l-konvenut fejn talbu l-hlas ta' elfejn tliet mija u hmistax –il Euro u tlieta u sittin centezmi (€2,315.63), liema ittra giet innotifikata lill-konvenut fit-23 ta' Novembru 2009, u cioe' aktar minn erbgha u ghoxrin xahar wara li l-attur kien hareg l-ahhar fattura. Fil-5 ta' Marzu 2010, infether il-kawza ;

Illi ghal dak li jirrigwarda l-aspetti legali marbutin mal-eccezzjoni taht ezami jrid jinghad li, ladarba z-zmien

preskrittiv jigi ippruvat, il-piz tal-prova li dak iz-zmien gie miksur jaqa’ fuq il-parti attrici (Kollez. Vol.XXXVI.i.133). Ghalhekk, l-ewwel haga li jrid jaghmel it-Tribunal f’dan il-kaz huwa li jqis jekk il-preskrizzjoni mqanqla mill-konvenut hijiex dik li tapplika ghall-kaz, u jekk dan jirrizulta minnu, imbaghad iqis jekk sehhx tassew ksur taz-zmien jew rinunzja ghalih b’ghamil tal-istess konvenut ;

Jibda biex jinghad li f’kull kaz li tittella’ eccezzjoni tal-preskrizzjoni, huwa mehtieg li fl-ewwel lok jigi determinat minn mindu l-preskrizzjoni tal-azzjoni ghandha tibda titqies. Huwa dmir tat-Tribunal li jqis dan il-fatt krucjali, ghaliex meta tali data mill-provi mressqa ma tistax titqies, it-Tribunal irid awtomatikament jichad l-eccezzjoni. Fil-kaz prezenti jirrizulta mix-xhieda tal-attur li l-fatturi harighom u ghaddihom lill-konvenut fid-dati li jidhru fuqhom, wara li kien tlesta x-xoghol. Ma sar ebda xoghol iehor wara li harget l-ahhar fattura fit-13 ta’ Novembru 2007. L-attur stess jistqarr li ‘*Fuq dawn l-invoices, dwar dan il-hlas jiena qatt ma kellimtu. Darba naf li kellmitu l-mara tieghi u kien qallha : Iva nrid inkellmu. Jiena kull meta kellimtu dwar dawn l-invoices, il-konvenut dejjem qalli : Imbaghad narak. Il-konvenut qatt ma gie lmenta mieghi la fuq il-kwalita’ tax-xoghol u lanqas fuq il-kont li kont tajtu relattivi ghal dawn l-invoices mertu ta’ din il-kawza. Minn meta marti bdiet iccempillu, il-konvenut ma resaqx aktar lejn il-hanut tieghi*.’ (xhieda tal-attur a fol.22). Huwa ghalhekk mid-data ta’ kull fattura mahruga mill-attur li jibda jintghadd iz-zmien tal-preskrizzjoni ;

Illi nghad ukoll li z-zmien tal-preskrizzjoni jrid jitqies b’riferenza ghall-azzjoni kif imfassla (Kollez. Vol.XLII.i.153). Fil-kaz li ghandu quddiemu t-Tribunal, jidher car li l-attur qed issejjes l-azzjoni tieghu ghall-hlas tal-prezz tax-xoghol tieghu, u ghalhekk jinghad li l-preskrizzjoni eccepita mill-konvenut taht l-artikolu 2148(a) tal-Kodici Civili ghandha tigi mistharrga fid-dawl tal-azzjoni kif mibnija. L-artikolu 2148(a) jirriferixxi ghall-krediti ta’ artefici li jipprestaw l-opera taghhom u mhux appaltatur tal-opra li ghaliha l-materjali jkunu servew (Kollez. Vol.XLI.i.347). Jirriferixxi ghall-kazijiet ta’ xoghol imwettaq bl-imnut (Kollez. Vol.XLVII.i.102). Fil-kaz li ghandu

quddiemu dan it-Tribunal l-arrangament milhuq bejn il-partijiet u x-xoghol li sar mill-attur u l-materjal fornut lill-konvenut li ntuza fit-tiswijiet japplika ghalih dan l-artikolu 2148(a) u mhux l-artikolu 2149(a), li mieghu ghandu certa affinita' ;

Illi hija regola ewlenija fil-procedura li l-prova li l-azzjoni hija preskritta trid issir minn min iqanqal l-eccezzjoni, u ghalkemm il-parti attrici tista' tressaq provi biex tittanta xxejjen dawk tal-parti mharrka billi tmieri li ghadda z-zmien jew billi ggib 'il quddiem provi li juru li l-preskrizzjoni kienet sospiza jew interrotta, il-piz jaqa' principalment fuq min jallega l-preskrizzjoni (Kollez. Vol.XLVIII.i.603). Hi l-parti mharrka li trid tipprova li l-parti attrici ghaddhielha z-zmien utli biex tressaq il-kawza, u dan minn zmien minn meta dik il-kawza setghet titressaq (Appell Civili, **AIC Guido Vella vs Nutar Emanuel Cefai**, 5 ta' Ottubru 2001). Jibqa' l-fatt li l-preskrizzjoni hija istitut li huwa proceduralment mehtieg daqskemm huwa odjuz, u meta gudikant jigi mitlub jiddeciedi fuq eccezzjoni tal-preskrizzjoni, irid jasal ghall-fehma tieghu fuq fatti cari u mhux kongetturi. [Prim'Awla, **Peter Montebello vs Peter Montebello et**, 25 ta' Settembru 2003]. Minn ezami tal-atti processwali jirrizulta ampjament li bejn iz-zmien meta l-attur lesta kull bicca xoghol u hareg il-kontijiet taghhom sa meta giet spedita l-ittra ufficjali kienu lahqu ghaddew aktar minn tmintax –il xahar ;

Wara li l-konvenut rcieva l-kont tax-xoghol, mart l-attur kienet bdiet icempillu u tigri warajh ghall-hlas. Ma ngabet ebda prova minn naha tal-attur li l-perjodu preskrittiv kien gie b'xi mod interrott jew bil-pagament akkont jew bir-rikonoxximent tad-dejn. L-Artikolu 2133 tal-Kodici Civili jghid hekk : 'Il-preskrizzjoni tinkiser jekk id-debitur jew il-pussessur jaghraf il-jedd tal-parti li kontra taghha dik il-preskrizzjoni kienet bdiet miexja'. Fis-sentenza moghtija minn din il-Qorti ta' l-Appell tat-30 ta' Mejju 1952, fil-kawza fl-ismijiet : **Carmelo Micallef vs Brigadier John Belle Mc Cance noe.** jinghad hekk : "Illi r-rikonjizzjoni interruttiva ghar-rinunzja ghall-preskrizzjoni kompita tista' tkun diretta u espressa, b'dikjarazzjoni formali tal-volonta` li jigi rikonoxxut id-dritt; tista' tkun diretta u tacita, b'fatti li fihom

infushom immedjatament juru dik il-volonta', u tista' tkun indiretta jew prezunta, dedotta minn fatti konkludenti inkompatibili mal-volonta` tal-preskriventi li jikkontesta l-ezistenza u l-ezercizzju tad-dritt. Ir-rinunzja tacita hi kwistjoni tal-volonta` prezunta tad-debitur, u kwindi ma hemmx rinunzja jekk hu jesprimi ruhu b'mod li jimmanifesta pjuttost l-intenzjoni li ma jirrikonoxxix id-dritt ……. Ma hemmx dubju li, kif jghidu Marcade` u Pont (Spiegaz. Teor. Prat. Cod. Nap., XI. P. 190, para. 179), ... *nel caso di contesa sulla circostanza della ezistenza della ricognizione, la prova appartiene a colui che la invoca* .... Biex l-attijiet tad-debitur jigu nterpretati bhala rikonoxximent, jehtieg li jkunu univoci ...... Il-Baudry-Lacantinerie (Tratt. Teor. Prat. Dto. Civ., pag. 393 et seq) jikkontempla diversi kazijiet fejn tidhol il-kwistjoni tarrikonoxximent, u jghid (ara nota (3) pag. 393) illi :- *Dei semplici colloqui tra creditori e debitori non potrebbero evidentemente implicare il riconoscimento del debito*' ;

Fil-kaz odjern minn ezami tal-atti processwali certament ma kien hemm l-ebda rikonoxximent espress tad-debitu. Lanqas ma jista' jinghad li gie soddisfacentement pruvat li kien hemm rikonoxximent tacitu ghaliex ma rrizultax li l-konvenut ghamel xi att li fih innifsu juri l-volonta` univoka li jirrikonoxxi id-dritt tal-attur. Anzi' jirrizulta car mix-xhieda tal-istess attur u martu li l-konvenut kien qed jevitahom. Dan it-Tribunal lanqas ma jista' jifhem x'kienet ir-raguni tal-attur il-ghala halla daqstant zmien jghaddi qabel ma ddecieda li jiehu azzjoni u spedixxa l-ittra ufficjali meta kien jaf li l-konvenut kien qed jiskartah u jevita li jiltaqa' mieghu ;

Illi l-eccezzjoni tal-konvenut dwar il-preskrizzjoni timmerita ghalhekk li tigi akkolta ;

Ghall-motivi premessi dan it-Tribunal qed jaqta' u jiddeciedi l-kawza billi jilqa' l-ewwel eccezzjoni tal-konvenut dwar il-preskrizzjoni, u jiddikjara l-azzjoni attrici preskritta ai termini tal-artikolu 2148(a) tal-Kodici Civili.

Bl-ispejjez kontra l-attur.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------